

Vinneren av NKs debutantpris 2019

Veslemøy Lilleengen*

Heimstavn (2019)

Hikaru Dorodango, jord, leire og strå

Varierende størrelse

ca. 5,2 kg

Veslemøy Lilleengen (f. 1975) har master i kunst fra Kunstakademiet i Trondheim (2018). Selv forteller hun: Jeg arbeider med et tema eller materiale over lang tid, gjerne år, til det løsner grepet og vi er ferdige med hverandre. Det er som å få en sang på hjernen. Den insisterer på å bli hørt, og på å bearbeides. Jeg samler informasjon og materiale i en åpen prosess som involverer alle rundt meg, både kjente og ukjente.

Jeg har tenkt en del på jord i det siste. Jeg kommer fra en lang rekke jordbrukere. Jeg vet hvordan man skal stå i en nypløyd åker, jeg har alltid visst hvor jeg hører til. Men de siste årene har det hendt at jeg har våknet om natten og vært redd for at jeg ikke husker hvordan man pløyer. At jeg etter å ha bodd mer enn halve livet i byen har glemt hvordan det kjennes å arbeide med jord. «Heimstavn» består av 52 jordkuler i Hikaru Dorodango. Jorda er hentet forskjellige steder på hjemgården, jord som faren min har arbeidet med i 40 år og bestefaren min før det.

Prisjury 2019

Kiyoshi Yamamoto
juryleder, tekstilkunstner

Anne Britt Ylvisåker
førstekonservator KODE

Aron Irving Li
metallkunstner

Kristine Bjaadal
designer og kunsthåndverker

Prisen skal gå til kunstneren/kunstnerne bak det debutantverket i NKs Årsutstilling som juryen mener står sterkest med hensyn til kunstnerisk kvalitet og samtidsrelevans. Med debutant menes en kunstner som ikke tidligere har deltatt i Årsutstillingen. Vinneren kåres av utstillingsjuryen og prisen er på 25 000 kr. For oversikt over tidligere prismottakere, se katalogen for Årsutstillingen 2019.

Juryens begrunnelse

Årets debutantprisvinner har laget et verk som på en nær og vakker måte minner oss om noen viktige paradokser i samtida. Gjennom en tidkrevende og meditativ bearbeiding av et av de mest basale og oversette materialene vi har rundt oss, minner kunstneren oss på å verdsette livsviktige ting som vi ofte tar for gitt.

Materialet kunstneren jobber med er jord. Med ekstrem omsorg og tålmodighet har jorda blitt formet til skinnende kuler og hentet inn i utstillingssettingen som foredlede og opphøyede gjenstander. Grepet antyder at jorda kan verdsettes høyere enn gull. For der gull kan gi oss vakre, skinnende gjenstander, kan det ikke gi oss næring. Den som har jord, har føde, men den som har gull har ikke nødvendigvis tilgang til å bytte gull mot mat.

Kunstneren har formet 52 kuler av jord fra sin egen hjemgård. Antallet 52 får oss til å tenke på ukene i et år og syklusen i jordbruket.

I dag er jordbruket ofte sett på som en selvfølge i samfunnet, som noe som går sin vante gang selv om vi ikke holder på med det selv. Her ligger det et paradoks. I de store byene er vi stadig mer opptatt av hva vi spiser, av at råvarene skal være kortreiste og at de er økologisk framstilt. Miljøpartiet får stadig større oppslutning i sentrumsområdene, men vi som stemmer på dem er ofte nettopp de som har flyttet fra bygde-Norge og ikke vil forplikte oss til å forvalte jorda som generasjonene har bearbeidet før oss. Det å kunne velge hvorvidt man ønsker å overta en gård på odel er et forholdsvis nytt fenomen, og vi velger det bort eller reiser fra spørsmålet. Men hvis ingen jobber med jordbruket har vi ikke lenger føde.

Det er interessant å bemerke at disse kulene også har et liv og en skjørhet som vi ikke finner i gullet. De trekker til seg fukt fra omgivelsene og slipper den fra seg igjen. Dersom kulene pakkes inn i plast kan de gå i stykker. De fungerer som et fortettet eksempel på hvordan livet på jorda utfordres av syntetiske og «døde» materialer.

Håndverket i dette arbeidet forteller oss om det å ta arven vår og mulighetene våre i hendene med varsomhet og handlekraft, om det tidkrevende og fysiske arbeidet som dreier seg om å stikke hendene i jorda og virkelig forme den. Eller billedlig sett «å stikke fingeren i jorda» – et uttrykk vi bruker om å være rotet i den verden som vi lever i, både i opprinnelsen og i øyeblikket. Verket er i kontakt med noe urgammelt, og samtidig er det helt til stede i samtiden.

Teknikken som er brukt til å polere jordkulene er japansk og heter Hikuro Dorodango. Og verket er ikke bare relevant med hensyn til tradisjon og tilstand i Norge. Det er universelt. Samtidig som det kommer så nær oss som det bare kan gå an.

Årsutstillingen
NORSKE KUNSTHÅNDVERKERE

KODE
KUNSTMUSEER OG KOMPOSTHJEM

